

HÁRMAS-KÖRÖS

HITBUZGALMI, KÖZGAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLPOLITIKAI FOLYÓIRAT

Előfizetési ár: negyedévre 20 fillér.
Megjelenik minden hónap 15-én.

Felelős szerkesztő:
WALTHIER GYÖRGY
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Endrőd, Széchenyi-utca 2. szám.

Hirdetéseket
kedvezményes feltételek mellett közlünk.

ÚJ KORSZAK ELŐTT!

Darányi Kálmán nagy gazdasági és pénzügyi programja!

Március 6-a új életet és fejlődést jelent a magyar közéletben. Darányi Kálmán miniszterelnök győri beszédében olyan nagyszabású programot adott az országnak, hogy a külföldi lapok véleménye szerint is „*még nem volt magyar politikai program, amely ilyen reális formulázásban fogta volna össze az ország nagy politikai, gazdasági és társadalmi kérdéseit.*”

Európa közvéleménye a beszéd hatása alatt áll.

Berlini lapok szerint Darányi beszéde nemcsak magának a magyar nemzetnek szól, hanem sok tekintetben a szomszéd államoknak és az európai nagyhatalmaknak is.

Örvendtes a nagyszabású programnak azon célkitűzése, hogy a beruházásoknak hasznát elsősorban a falu népe látja!

Bizonyára mindenkit érdekel a lenyűgöző hatása, rendkívüli beszéd, azért közöljük olvasóinkkal.

„A társadalom, a nép millióinak közös lelkére, közös akaratára, közös cselekvésére van szükség. Ez a nemzeti egység harcot hirdet az ellen a helyzet ellen, amelybe nemzetünket méltatlanul juttatták, de harcot jelent azok ellen a nyíltan vagy titokban működő erők ellen is, amelyek meg akarják bénítani ennek a nemzetnek a tisztánlátását és meg akarják bontani a magyarságnak egy évezred történelmi kohójában kiforrott egységét és ezáltal erejét.”

Határozott állást foglalt Darányi a bal- és jobboldali túlzások ellen, amelyek veszélyeztetik a magyar nép boldogulását, gyarapodását, egészségét, kulturáját szolgáló kormányzati program megvalósítását. — Higgadt komolysággal ismer-

tette a „zsidókérdést” is. Igazságos helyzetet kíván teremteni, amely kiküszöböli a zsidóság aránytalan befolyását a nemzeti élet kulturális és közgazdasági területein.

A külpolitikai helyzet ismeretése, s a nemzet egyenjogúságának határozott követelése után a gazdasági javulás eredményeit tárta elének a miniszterelnök.

— Az államháztartás helyzetét megjavítottuk és az állam-pénzügyi egyensúlyt helyreállítottuk.

— Pénzünk vásárló erejét megóvtuk.

— A nemzeti jövedelem emelkedett.

— A mezőgazdaság helyzete javult és az agrártermelés jövedelmezősége helyreállt és fokozódott. A javulásnak tényezői: a mezőgazdasági cikkek árjavulása, az agrárk. itel fejlesztése, a mezőgazdaság erőteljes anyagi támogatása, a gazdatartozások rendezésének előrehaladása. Mindezek eredményeként a mezőgazdasági lakosság vásárlóereje emelkedett.

— A telepítést megkezdettük és az önálló gazdasági kisegyzisztenciák megteremtését és szaporítását célzó birtokpolitikát elindítottuk.

— Az iparosodás lendületesen fejlődött és az ipari termelés növekedett. Ennek keretében az ipari dolgozó munkaslétszám emelkedett és a munkanélküliség enyhült.

— A tőkeképződés megin- dult, különösen a takarékbetétek emelkedtek.

— Az államháztartás javulása elsősorban az állampénzügyi egyensúly helyreállításában jelentkezik. Az államháztartás

mérlege ugyanis 1934/35. évben (a kölcsönbevételek nélkül) 70.4 millió pengő deficitel zárult, amely az 1936/37. költségvetési évben 1 millió pengő feleslegre fordult.

— Állami beruházásokra az állam évről-évre mind nagyobb összegeket tudott fordítani. Az

Három és félezer kilométer új út

— A beruházások és köz-munkák sorában igen fontos szerep jut az útépitéseknek. E munkáknál lehet a legtöbb földmunkást foglalkoztatni és a föld népének munkanélküliségét leghathatósabban enyhíteni. Az állam az 1933/34. költségvetési év óta, beszámítva a folyó költségvetési év előirányzott munkálatait, elsőrendű közutat épített 43.5 millió pengő költséggel. A vármegyei és városi

1933—34. költségvetési évben az összes állami beruházásokra 38.7 millió pengő fordított, míg ez a beruházási összeg az 1936—37. költségvetési évben már 51.2 millió pengőre emelkedett, sőt a folyó évi költségvetési évben összesen 90.5 millió pengőt ért el.

lörvényhatóságok nagyrészt lényeges állami hozzájárulással 44.71 millió pengő költséggel építettek utat.

Összesen az öt év alatt 3525 km. hosszúságú úttal gyarapodott közúti hálózatunk.

A fenntartásra fordított összegekkel együtt az utakra összesen 104.43 millió pengő volt fordítható.

Huszonkét százalékkal emelkedett a nemzeti jövedelem

A Magyar Gazdaságkutató Intézet számításai szerint

az 1934—35. költségvetési évben a nemzeti jövedelem 3620 millió pengő volt, míg 1936—37. költségvetési évben 4400 millióra növekedett,

ami 22 százalékos emelkedést jelent. Ebből a mezőgazdaság jövedelme a szóbanforgó évek alatt 1081 millióról 1450 mil-

lióra emelkedett, ami 34 százalékos szaporulat. Az ipar részesedése pedig a nemzeti jövedelemben 1166 millióról 1460 millióra emelkedett, 25 százalékos növekedéssel.

— A mezőgazdaság pénzbevétele ugyanezen négy esztendő alatt 674 millió pengőről 950 millióra növekedett.

78 ezer gazdacsaládot mentett meg a gazdatartozások rendezése

— A mezőgazdaság jövedelmezőségében beállott javulás legfőbb tényezője a mezőgazdasági cikkek árainak emelkedése.

Errenézve utalok a következőkre: — A tiszavidéki 78 kg-os búza 1934. évi átlagban 13 pengő 26 fillér volt, 1937-ben pedig 20

pengő 51 fillér; az emelkedés 55 százalék. A fiatal könnyűsértés ára ugyanezen időközben kg-ként 73 fillérről 1 pengő 7 fillérré emelkedett; a javulás 47 százalék. Az ökrök ára kg-ként 54 fillérről 91 fillérré javult, 69 százalékos emelkedéssel. A szarvasmarhahizlaldás jövedelmezőségének indexszáma 1934. évi átlagban 117, 1937. évben 140, a javulás 20 százalék. A sertés-hizlaldás jövedelmezőségének indexszáma 88-ról 100-ra emelkedett 14 százalékos javulással.

A mezőgazdaság helyzetének javulásában kétségtelenül szerepe volt a mezőgazdasági alaphól juttatott támogatásnak. Ez az 1933-34. évi költségvetési évtől a folyó költségvetési év január 3-ig összesen 226 millió pengőre rugott. Ebből az összegből 136 millió pengő a gyáripár és a kereskedelem külön-szolgáltatásából folyt be a mezőgazdasági alapba, (mint szénadó, részvénytársulatok hozzájárulása, kartellilleték, textilipari adóváltás, a textilgyárak külön hozzájárulása, stb.) Ez az eredmény mutatja, hogy a mezőgazdaság közérdekű támogatásának terheiből kb. évi 26-27 millió a nagyobb jövedelmezőséget élvező ipari és kereskedelmi vállalatokat terhelte, amivel nézetem szerint a helyesebb jövedelemelosztás felé történt elég jelentős lépés.

— A mezőgazdaság helyzetének általános javulása mellett

néhány szóval meg kell emlékezni a gazdatartózsó rendezéséről is. Ez a rendezés 78 ezer védett gazdacsalád súlyos anyagi helyzetét enyhítette lényegesen. Ezek közül 55 ezer gazda tíz holdon aluli és 12 ezer gazda tíz és husz hold közötti birtok felett rendelkezik. Az összes védett gazdák közül 67 ezer a legszerényebb anyagi viszonyok között élő kiscgazda.

A gazdaadósságrendezési akció révén az egész magyar mezőgazdaság kamatterhe, amely 1931-ben még 225 millió pengő volt, 1936-ban 80 millióra csökkent, ami 64%-os teherkönnyítést jelent.

— A gazdasági helyzet javulásából kivette részét az ipar is, amit a következő néhány adattal kívánok megvilágítani:

Az ipari index 1934-től 1937-ig 101-ről 141-re emelkedett (plusz 40%). A gyári és kézműipari munkáslétszám 490.000 főről 30%-os növekedéssel 640.000 főre szaporodott. A hatósági munkaközvetítő intézeteknél kimutatott

munkanélküliek száma ugyanezen idő alatt 13 százalékkal csökkent

A magánalkalmazottak száma 167 ezer főről 11%-os emelkedéssel 186.000 főre növekedett. A gyári és kézműipari, valamint a bányamunkásság évi munkabérösszege 616.4 millióról 785.2 millióra (plusz 27%) emelkedett.

Egymilliárd fölé emelkedett a külkereskedelmi összforgalom

A külkereskedelem rohamos megjavulását a következő adatok mutatják: A behozatal 1934. évben 345 millió pengőt, ugyanezen idő alatt a kivitel 404 millió pengő ér-

tékről 588 millió pengőre,

a külkereskedelmi összforgalom pedig 249 millióról 1937-ben 1064 millióra emelkedett,

amire 1931 óta nem volt példa.

Negyvenháromezer hold föld hét és félezer családnak

— Gazdasági és szociálpolitikánk egyik legfontosabb célkitűzése tudvalevőleg a birtokpolitika. Ennek körében

1936 július 1-e óta letelt másfél év alatt a földmivelésügyi kormány és a kultusz-kormány alapítványi kezelése és felügyelete körében 7363 kiscsisztencijú családnak juttatott 43.000 holdon önálló gazdasági lehetőséget.

— Az Országos Földhitelintézet

parcellázó tevékenysége révén pedig az utolsó évben kb. 15.000 kat. hold jutott kiscgazdák kezére.

— Végül a gazdasági javulás kétségtelen tüneteként utalok arra, hogy a betétképződés ismét elég erőteljesen megindult.

A Pénzügyi központ kötelekébe tartozó összes pénzügyintézeteknél 1934-ben a betétállomány 1400 millió pengő volt, amely 1937. év végén már 1600 millió pengőre emelkedett.

Többéves program az erőteljesebb gazdasági, szociális és honvédelmi politika érdekében

A kormány a legközelebbi hetekben több évre szóló részletesen kidolgozott programmal és ennek

megvalósítása szolgálatában álló törvényjavaslatokkal fog az országgyűlés elé állani.

Egymilliárd pengő az ötéves program főösszege

— A program főösszege 1 ezer millió, azaz kereken 1 milliárd.

Ennek az összegnek a nagyobbik része közvetlenül és részben köz-

vetve honvédelmi célokat fog szolgálni, ide értve a légvédelem céljaira szükséges kiadásokat is. Azért mondom, hogy részben közvetve, mert a közlekedési hálózatnak, a vasutnak, a hajózásnak, az utaknak a kiépítése és a posta és távirdai hirszolgálatnak a tökéletesítése,

a honvédelem szempontjából is nélkülözhetetlen.

— Arra a körülményre is kifejezetten rá szeretnék mutatni, hogy minden honvédelmi célokkal kapcsolatos rendelés munkát ad. Munkások ezrei dolgoznak a gyárakban, úgy hogy

ezek a rendelkezések szociális szempontból nagymértékben hozzá fognak járulni egy állandósítottabb helyzetnek a megteremtéséhez és a telkeknek megnyugtatósához, amelyben mindig nagy szerepe van a biztos kenyérnek.

— A program közvetlen gazdasági és szociális célkitűzéseiről bővebben kívánnék megemlíteni. Újból utalnom kell elsősorban a közlekedési hálózatnak a fejlesztésére, amely mint említettem, végyesen

honvédelmi és gazdasági célt szolgál.

A részletekből csak egyet szeretnék kiragadni, nevezetesen, hogy a program keretében gondoskodunk a bekötő utak egész hálózatának kiépítéséről. Ezt a problémát a magyar életből ki fogjuk küszöbölni és

Körülbelül 5 évre van szükség

— Ennek a programnak a végrehajtására az ország gazdasági helyzetével józanul számotvetve,

több esztendőre van szükség.

— A programot oly gyorsan fogjuk végrehajtani, amint csak a kö-

a magyar falut az elszigetelődésből ki fogjuk emelni.

Előreláthatólag 15 millióval többet fordíthatunk a telepítés folyamatának meggyorsítására. Tekintélyes összegeket fordítunk továbbá a mezőgazdasági értékesítés előmozdítására szükséges előfeltételek megteremtésére. Hűtőházak, szállítószervezetek, raktárak, rakodók építésére, nemkülönben

a mezőgazdasági oktatás céljait szolgáló létesítményeknek, mintatelepeknek, iskoláknak, előadótermeknek építésére és felszerelésére.

— Biztosítjuk a program keretében a már ismert öntözési program céljaira szükséges összegeket s külön fedezetet teremtünk más kisebb jelentőségű vízügyi beruházások lebonyolítására.

A falu egészségügyi és szociális helyzetének emelésére meggyorsítjuk az egészségügyi szervezetnek a kiépítését és ami felmérhetetlen fontosságú, az egész magyar vidéket, ahol ez még nem történt meg, egészséges ivóvízzel fogjuk ellátni.

Végül és ennek döntő fontosságát külön ki szeretném emelni, a program keretében igen jelentős

100 milliót megközelítő összeget biztosítunk annak a célnak a megvalósítására, hogy a mezőgazdasági hitel problémáját közelebb vigyük a megoldáshoz.

Erre később még egyszer kitérek.

rülmények engedik; józanul és lelkiismeretesen mérlegelve a helyzetet,

úgy látjuk, hogy kb. 5 éves időszak az, amellyel, mint a végrehajtás periódusával számolnunk kell.

Hatszázmillió pengő a vagyon egyszeri megterhelésből

— Programunk a fedezet szempontjából olyképpen épül fel, hogy

az összegnek nagyobb részét, mintegy 600 milliót a vagyonnak egyszeri különleges megterhelésével teremti elő.

Ezt a megterhelést is fokozatosan építi fel; aránylagosan a legnagyobb terhet a nyilvános számadásra kötelezett vállalatokra fogjuk hárítani, de ezenkívül a terhek viselésébe bele fogunk vonni minden egyéni vagyont is, ahol természetesen szociális és gazdasági szempontokat különleges figyelemre fogunk méltatni. Így mindenekelőtt:

mentesítjük ezen megterhelés alól az 50 000 pengőt meg nem haladó vagyonokat.

A kisemberek, a középosztálynak anyagilag gyengébb rétegei, így érezzük, eleget áldoztak az utóbbi évek kríziseiben, hogy most méltán kiméletben részesülhessenek.

A vagyonnak ez a megterhelése

figyelemmel lesz a gazdasági viszonyok alakulására

és figyelemmel kell, hogy legyen arra a helyzetre, amelyben mezőgazdaságunk van és amely indokoltá teszi, hogy a mezőgazdasági jellegű vagyon megterhelésének fokában méltányosságot gyakoroljunk. Végül

ez a megterhelés progresszív lesz,

tehát a kisebb vagyonokat aránylag kevésbé fogja sújtani, mint a nagyobb vagyonokat.

Anélkül, hogy végleges számokat, illetőleg magamat és kormányomat lekötöhetném, tájékoztatásul közlöm, hogy az átlagos kulcs a magánvagyonoknál nem lesz magasabb 8 százaléknál, — a progresszió folytán a kisebb vagyonoknál természetesen ennél kisebb, a nagyobbaknál annál nagyobb — és igyekeznünk arra, hogy a földbirtok megterhelése az átlagos 5%-ot ne haladja meg.

A belső kölcsön összege: 400 millió

A vagyonnak a megterhelését, amelyet fentebb vázoltam, természetesen nem lehet egyszerre érvényesíteni.

Évek során át részletekben való befizetés formájában tervezzük a lebonyolítást,

amely felosztásnál a gazdasági indokoltág mérvéhez képest a program lebonyolításának időtartamán túl nyúló időtartamot is állapítunk meg, esetleg 10 esztendő. Ilyen módon az egy-egy esztendőre eső teher jó gazdálkodás mellett a jövedelemből is fizethető lesz.

Kereken 400 millió az az összeg, amely a vagyon megterhelésének összegén felül a program lebonyolításához szükséges.

Ezek a kölcsönműveletek a program lebonyolításának időtartamára szétosztva, nem oly terjedelműek, hogy bizalommal ne nézhessünk azoknak sima lebonyolítása elé, különösen, mivel bizonyos likvid tartalékokkal máris rendelkezünk.

Minthogy a vagyon megterhelésének adminisztrációs lebonyolítása bizonyos időt vesz igénybe, a prog-

ram végrehajtásának megkezdésével pedig várakozni nem kívánunk,

a legközelebbi hetekben az első kölcsönművelettel a nyilvánosság elé fogunk lépni.

Az igazság szelleme, amelyet az egész vonalon érvényesíteni fogunk, megkívánja azt is, hogy a nem vagyomból eredő, úgynevező nem fundált jövedelmek az adó alá vonása tekintetében új intézkedésekkel és a rendszernek olyan megváltoztatásával lépünk fel, amely lehetlenné teszi a paragrafusok útvesztőiben való elbúvást.

Ennek a programnak a végrehajtását

a pénzügyi műveletek sorozata fogja kísélni.

És hogy ezek a műveletek simán bonyolódhassanak le, ahhoz

szükségünk van jól funkcionáló, erőteljes hitelszervezetre, hogy új hitelet indulhasson meg elsősorban a mezőgazdaság javára, a mezőgazdasági termelésnek fejlesztésére.

A magyar falut kell előtérbe állítani

A gazdasági program körvonalainak a végére értem s innen legyen szabad még egy visszapillantást vetnem a program egészére és Önök elé idéznem ennek

a programnak a vezető gondolatát; a magyar falunak, a magyar gazdának a talpraállítást, megerősítését a fejlődése, gazdasága előfeltételeinek a megteremtését.

Mindnyájan egyetértünk abban, hogy a következő 5-10 esztendőre

a magyar falunak kell az ország gondoskodásának, törődésének, erőfeszítéseinek előtérben állania

A családapa is, ha az egyik gyermeke gyengébb, betegesebb, annak adja az izesebb, az erőt adó falatot, annak vet puhább ággyat, annak vesz orvosságot és az egészségesebb, erőteljesebb, a jó testvér ezt jó szívvvel látja nem irigyli, sőt a maga gondoskodásával és szeretettel még csak segíti apját a gyengébb testvér talpraállításában. Legyen ilyen jó testvér most a város. Mindnyájan büszkék vagyunk a mi szépen fejlődő városainkra és különösen remek fővárosunkra. De ma úgy érezzük, hogy akkor, amikor

a hazai erőknél egy egészségesebb, egyensúlyozottabb gazdasági helyzet teremtése érdekében való koncentrációjára van szükség

és amikor az igényeknek a sorrendjét kell megállapítanunk,

ebben az 5-10 esztendőben a városnak szerényen, de jószívvvel hátrább kell állania.

Igényeinek ezzel a mérséklésével

fogja a legnagyobb szolgálatot tenni a magyar falunak.

Most érinteni kívánok még néhány szociális vonatkozású kérdést.

A kormány egyik feladata továbbá

az értelmiségi munkanélküliség csökkentése.

Ezekután pedig kiragadok még néhány olyan kérdést, amellyel a kormánynak és a törvényhozásnak mielőbb foglalkoznia kell:

A parlamenti tárgyalás ütemének meggyorsítása, amiben teljesen egyetértek a képviselőház jelenlevő igen tisztelt elnökével.

Új sajtótörvény, sajtókamara beiktatásával.

Nyomdaipar engedélyhez kötése és szabályozása.

A munkaközvetítés és cselédközvetítés állami irányítása.

Az idegenellenőrzés élére kormánybiztos kinevezése.

Az új földszerzések feltételeinek megállapításánál a nemzeti és népi szempontoknak a mainál erőteljesebb kidomborítása.

A közigazgatást érintő vagyoni jogi deliktumok (sikkasztás, hűtlen kezelés, vesztegetés) hatásosabb üldözése.

Házasság előtti orvosi vizsgálat kötelező bevezetése.

A falusi népegészségügyi szervezet tökéletesítése.

A középiskola és a gazdasági szakoktatás szervezetének teljes kiépítése.

A diákszociális kérdések méltányos megoldása.

A gazdasági termelés okszerűbbé tétele.

A mezőgazdasági hitelek fejlesztése.

A mezőgazdasági munkások és cselédek öregségi biztosításának végrehajtása.

Olyan kérdések ezek, amelyeket érintenem kellett, mert ezekkel je-

lentőségükhöz képest halaszthatatlanul foglalkoznunk kell.

Ezen az úton akarjuk vezetni az országot, magyar Testvéreim! Az egész magyar nemzet jövőjéről van szó s nem csak pártpolitikáról. Kérem Isten segítségét és a Ti támogatásotokat.

Községi ügyek

A képviselőtestület február havi gyűlését február hó 25-én tartotta meg és ez alkalommal régen vajudó és nagy fontosságú ügyekben döntött.

Véglegesen rendezte a kondoros-tanyai különböző utügyeket. Megszünteti az ugarak határáról a földutat a Véha malomig és az u. n. szentesi utat s a felszabaduló területeket utmenti birtokosoknak eladja, de a Dávid Jánosné földjén a gyomai határra új utat nyit. Az u. csabai utnak vitéz Harmati István földjétől kezdődőleg eredeti szélességében kitűzeti, új utat nyit délfelől az utolsó dűllőig, özv. Iványi Jánosné tangájától a Kalmár Imre féle földön már meglévő ut folytatása képen. A kisuccát érdektől átveszi és berendezi. A dögtemetőhöz a lóvásártéren és a Roik Imre földjén keresztül új utat nyit, hogy a dögtemető mindenkor megközelíthető legyen. Ugyancsak hozzájáró utat vásárolt a Bradák örökösöktől az ujjonon nyitott kocsorhegyi kuthoz. Az ugarai utnál kimagadt darab földeket eladta.

Az Országos Népegészségügyi Alapból orvosi lakás építésére és az egészségvédőház felszerelésére 16.000 P államsegélyt kapott a község azzal a feltétellel, hogy telket és összesen 4.000 P hozzájárulást felajánl az építéshez. Ezt a kívánalmat a közgyűlés örömmel teljesítette.

A Katolikus Legényegylet halgazdasági terveit jóakarattal tárgyalta, de abban érdemi határozatot nem hozhatott, miután az egyesület még végérvényes alapszabállyal nem bír. Véglegesen rendezi a cigánytelepet s e szerint az üres portákat arra érdemes szegény munkásbereknek használatba adja s amennyiben a juttatott 3 év alatt szabályszerű lakóházat épít, jogosult juttatott a portát 30 filléres □-ölenkénti egy-ségáron megváltani. Ha pedig valaki 4, vagy több gyermekkel rendelkezik, az előbbi feltétel teljesítése után ingyen jut a porta birtokába s azonfelül a mellette levő 100 □-öles portát a már jelzett áron és feltételek mellett megvásárolhatja. A Martinák-féle perköltségeket magára vállalta s meghallgatta a Köröshajózás ügyében eljáró küldöttség jelentését. A küldöttséget február 19-én fogadta Marchall államtitkár Ur, aki Főispán Ur és Csernus Mihály apát Ur részletes felvilágosításai után a rakodónak államköltségen való megépítésére határozott ígéretet tett.

A gabonatárház ügye későbbi időpontra marad.

Özv. Kociha Andrásnénak a kis-ovodában levő lakást f. évi augusztus 1-ig átengedte, Szabó Elek né sz. Kovács Etelka rokkantsági járadékát megállapította.

A fásítás nemcsak szépészeti, hanem rendkívül fontos közegészségügyi és közigazgatási érdekeket szolgál. A község nagy költséggel az utóbbi években tervszerűen eszközölte a fásításokat. Különös figyelemmel van a szegény lakosság szociális igényeire is, amikor a selemhernyó tenyésztés előmozdítása érdekében évről-évre nagy számban ülteti ki az eperfákat éppen a szegény lakosság által lakott területre. Megdöbbenéssel kell megállapítani, hogy lelketlen kezek ezt a törekvést kegyetlenül hátráltatják a kiültetett fáknak kitördelésével. A régi sporttelepen egy éjszaka február 7-ére virradó éjjel több mint 100 db: eperfát tördeltek ki elvetemült kezek s így ezt a zsendülő erdőt teljesen visszavetették. A községnek tetemes anyagi kárt, a szegény lakoságnak pedig egy évi keresetét vették el.

Minden jóérzésű embert felkérünk arra, hogy a kiültetett fákra, mint közkincsre vigyázzanak és a fatördelőket méltó büntetésük végett ki-méltetlenül jelentsék fel a hatóság-nak. Az előjárás útjában ad annak, aki nyomravezeti a már említett nagymérvű fatördelés tettesei-nek kikutatását.

A Gyümölcsstermelő Egyesület tavaszi védekező munkáját megkezdte s kéri a gyümölcsstermelőket, hogy a megjelenő permetezőket saját és a köz érdekében jó szívvvel fogadja s munkájukban támogassa. Újból figyelmeztet a vezetőség, hogy csakis megtakarított, lekapart, lehernyózott és lemozott fákat lehet csak eredményesen bepermetezni. Aki a hernyózást f. hó 15-ig lelkiismeretesen nem teljesíti, azt a hatóság szigorúan megbünteti. A hernyózást házról-házra ellenőrzik s ugyanígy a kertekben is.

A képviselőtestület tavaszi rendes közgyűlését f. hó 8-án d. e. 9 órakor tartotta s ezen a közgyűlésen tárgyalta az összes múltévi számadásokat, azokat egyhangúlag jóváhagyta és számadó közegeknek a felmentvényt a szokásos óvások előtt megadta. Örömmel állapította meg a képviselőtestület, hogy a község háztartásában még a múlt évben is több mint 40.000 P-t ki-

tevő szenvedő hátralék csaknem teljesen kiegyenlítést nyert és hogy a házikezelés révén tetemes jövedelemtöbblet jött a község, amely sok hasznos beruházást és előrehaladást tett lehetővé.

Az indítványok során egyhangúlag elfogadta az előjáróság hivatalos indítványát, melyben özv. Kociha Andrásné gyomavégyi ovónőtől nyugdíjazása alkalmával melegen elbucszott. Az Öregszőlősi Szent Imre Kör azon indítványára, hogy az utépítésnél fennmaradt kövekből sárrázatot építtessenek, — utasította az előjáróságot, hogy megfelelő kérelemmel forduljon Alispán Ur Ömeltőségához.

Az Ugari Népkörnek a bacsalaposi ut kezdőszakaszának kövel való burkolása tárgyában Bula Vince által beadott kérelmére a közgyűlés elvileg azt a határozatot hozta, hogy kész ezt a törekvést a község támogatni, ha az érdekelt birtokosok okiratban megfelelő, legalább 50%-os hozzájárulást biztosítanak akár pénzben, akár természetben. Hogy ez a hozzájárulás megállapítható legyen, utasítja az előjáróságot, hogy megfelelő műszaki munkálattokról és költségvetésről gondoskodjon s azt érdekelttel közölje.

A kir. pénzügyigazgatóságnak azt a kérelmét, hogy a vágóhidon hidmérleget állítson fel a község a huszorgalmi adó pontosabb kezelése érdekében, fedezet hiányában teljesíthetőnek nem találta.

Az Öregszőlősi Szent Imre Körnek az utak és járdák ügyében beadott indítványát a képviselőtestület nem tárgyalta, miután ezen a téren minden intézkedés megtörtént.

Ujra alakult a Darányi kormány

Az ország új közigazgatási programjának végrehajtása után kívánatossá tette, hogy Darányi Kálmán bevegje a kormányába azokat a kiváló szakfériakat, akik az 5 éves tervet vele együtt elkészítették.

Kimaradt a kormányból: Dr. Lázár és Fabinyi miniszterek.

A kormány tagjai lettek: Marschall Ferenc földművelésügyi miniszter, Dr. Mikecz Ödön igazságügyi miniszter, Reményi Schneller Lajos pénzügy miniszter, Dr. Imrédi Béla tárcanélküli közigazgatási miniszter.

Elsőrendű kiváló férfiak, akiknek működése elé nagy reménységgel tekint a magyarság.

Vármegyei közgyűlés

Békésvármegye törvényhatósági bizottsága február 28-án tartotta évnegyedes közgyűlését, melyet dr. vitéz Ricsóy-Uhlarik Béla főispán nagy tetszéssel fogadott beszéddel nyitott meg. Statisztikai adatok pontos ismertetésével ismertette a kormány legutóbbi szociális, közegészségügyi és gazdasági tevékenységét, s a vármegye békés, nyugodt társadalmi és gazdasági állapotát. A közgyűlés tüntető éljenzéssel szaki-

totta meg többször a Főispán beszédét, mintha ezáltal akarná kifejezni azt az általános és őszintén átértett nagyrabecsülést, melyet jószágos főispánja iránt érez.

A tárgysorozat pontjai egymásután simán zajlottak le. Egyedül Karácsony András békési református lelkész azon kijelentése okozott tüntető felzúdulást, amikor „református proletár hiveiről” beszélt. Itt nincsenek felekezeti különbségek, süvöltötték százan és százan Karácsony felé. Itt magyar testvérek vannak. Az alispáni jelentésre adott válaszában Márky Barna alispán védte meg diplomatikusan formában Karácsonyt. „Bizonyoságot tesz, mondta Márky alispán, hogy „ennek a keresztény felekezetről nem tapasztaltam még olyan tendenciát, mintha vallási hovátartozandóságát előtérbe kívánta volna helyezni.” És melyik részéről tapasztalta Alispán ur, kérdezte Csernus Mihály apát. Az Alispán bizonyára nem hallotta — a tüntető éljenzés alatt — a közbeszólást, mert nem adott rá választ. Ugy sejtjük, hogy az orosházi főszolgabírói állás betöltésénél kirívóan megnyilatkozott „egyházfői beavatkozás” váltotta volna ki Alispánból a tanulságos nyilatkozatot.

Az alispáni jelentés után az endrődi munkások indítványát tárgyalta és fogadta el nagy lelkesedéssel a közgyűlés. Az érdekes indítványt itt közöljük:

Méltóságos Főispán Ur!

Alulirott bizottsági tagok alázattal kérjük, hogy tovább ismertettett javaslatunkat a február 28-án tartandó közgyűlésen tárgyalatni és a tárgysorozatba beiktatni méltóztassék.

Félszázada annak, hogy a kenyeret termelő és a társadalom alappillére képező földműves szegénység az államhatalom szociális védelméért kiált.

A háboru előtti boldog idők tehető, de kényelmes korszakában sü-

ket-fülekre talált a nehéz sorsban küzdő mezőgazdasági és kubikus munkásság segély-kiáltása.

Annál megnyugtatóbb és elismerésreméltó cselekedet volt dr. Darányi Kálmán földművelésügyi miniszter ur Önagyméltóságától, hogy a trianoni szűk keretek és nehéz anyagi viszonyok között is, ha nem is teljesen kielégítően, de a lehetőség határáig méretezeten új, korszakos jelentőségű törvényt alkotott, mely az állam régi adósságát kívánja törleszteni azon társadalmi réteg iránt, mely 3 milliós létszámánál fogva az ország legerősebb tényezője, a magyar faj fenntartásának biztosítója, de ugyanakkor számarányánál fogva, s a világháboru tanulsága szerint is, vitéz és eltántoríthatlan védője a magyar földnek és határoknak.

Békésvármegye egyik főfészke az agrár-munkás tömegeknek. Helyénvalónak tartjuk tehát megbízó munkástársaink nevében is, hogy a Törvényhatóságon keresztül

„mélyseges hálánkat és őszinte tiszteletteljes ragaszkodásunkat nyilvánítsuk azon férfiu iránt, aki a magyar mezőgazdaság intézményes és szemmel látható megsegítésén felül alyai jóindulattal gondolt a magyar föld verejtékező rabjaira és öreg korukra megmenteni kívánja őket a koldusbotól.”

Kérjük ezen indítványt tárgyalás alá venni és a hozott határozatot dr. Darányi Kálmán miniszterelnök ur Öxelenciájának felterjeszteni.

Mély tisztelettel:

Endrőd, 1938. február 22.

Polányi István Gonda István
Uhrin György

megyebizottsági tagok, földmunkások

A közgyűlés végül nagy szótöbbséggel Bakoss József volt gyomai tb. főbíró az orosházi járás főszolgabírájává választotta. Gratulálunk!

Mivel Krisztust nem tudják újra megfeszíteni, követőit kiozzák és gyilkolják

Serédi biboros megrendítő böjti szózata

Serédi Jusztinián dr. biboros hercegprímás a nagyböjt alkalmából főpásztori szózatot intézett hiveihez, melyet vasárnap fognak főegyházmegegyéje minden templomában felolvasni. Ebben a körlevélben a biboros főpásztor Krisztus istenségének hitét eleveníti fel a lelkekben, mint fontos és időszerű igazságot, főleg azért, mert napjainkban Krisztus istenségét új oldalról támadják: a fajelmélet szempontjából.

Krisztus személyével kapcsolatban feltűnő — mondja a főpásztori szózat — hogy közel kétezer évvel halála után egyfelől lángoló szeretettel, másfelől ádáz gyűlölettel veszik körül. Miként életében, ezrek és ezrek hagyják el ma is szeretetből mindenüket és áldozzák fel életüket és miként akkor, a fellázított tömegek, ma is halált kiáltanak reá. Mivel pe-

dig őt újra megfeszíteni nem tudják, követőit kiozzák és gyilkolják.

Voltak nagy emberek, kiket kortársaik szerettek és gyűlöltek. Mikor azonban meghaltak, a szeretet és gyűlölet érzelmei elsimultak körülöttük. Hogy Jézust még ma is milliók szeretik és milliók gyűlölnek, ennek magyarázata az, hogy nem halt meg, hanem él és uralkodik.

— Ma sokan azért szeretnék őt száműzni — folytatja a főpásztor, — mert mint ember egy népnek tagja volt. Botránykoznak az ő zsidó voltán és ellenszenvüket, gyűlöletüket a zsidó néppel szemben az ő személyére is átvisszik. Elfelejtik, hogy amíg Ádám nemzeti vagy faji különbség nélkül minden ember ősatyja, hasonlóképpen Krisztus a természetfeletti rendben az egész emberiség feje.

Őt nem lehet megtagadni

örök és ideig való életünk veszte nélkül. Nemcsak az egyénekre végzetes a vele szemben való hitetlenség, hanem a közületekre és államokra is.

Ha az ő tanítását maradék nélkül követnék az emberek, megszűnnének a szociális bajok és már itt a földön is megvalósulna a főkéletes társadalmi rend és béke és az azzal itt elérhető legnagyobb boldogság.

A Leányclub táncestélye.

Hushagyó kedden rendezte az endrődi Leányklub hagyományos műsoros táncestélyét. A farsangtól elbucszó fiatalságot színes szepertin szalagokkal hangulatosan feldiszített terem, izlésesen megterített asztalok és Dógi Gyula teljesszámú bandája várta. A hangulatot a klubtagok rövid, de annál ötletesebb műsora fokozta. Az erkölcsileg s anyagilag jól sikerült estély a 11 óras harangszóra végetért. A fiatalság teljes fegyellemmel hagyta abba a táncot s vonult haza.

Keresztény kormányzat és irányzat vezérelve a keresztény erkölcs tan lehet. Ez pedig égbekiáltó szándékos gyilkosságnak minősíti az élő magzat megölését! Krisztus tanítása szerint az ember testből és lélekből áll. E kettő egyesülése képezi az élet folyamatot. Mivel pedig a magzat fogantatásától kezdve él és fejlődik, világos, hogy mindkét eleme a test és lélek egyesült benne. Aki tehát a magával tehetetlen, önmagát védeni nem tudó, de élő magzatot előremegfontoltsággal megöli, súlyosabb büntetést érdemel, mint az a gyilkos, aki élet-erős, magát védenitudo embertársát öli meg. A régi törvény erre nem ad lehetőséget a magyar bíróságnak. Ezért kíván a nép felháborodott lelkiismerete és keresztény erkölcsi felfogása új, szigorú törvényt a fenevadak kiirtására.

HIRDETÉS.

Tudatom, hogy f. hó 16-án este 8-tól 9-ig elsötétítési és riasztó, f. hó 23-án d. e. fél 11 órától fél 12 óráig nappali riasztó gyakorlatokat tart a légoltalmi szolgálat. Minthogy ezek a gyakorlatok föltétlen fegyelmettséget követelnek meg a cél elérése érdekében és semmiféle látványosságot nem nyújtanak, szigoruan felhívom a lakosság figyelmét, hogy a riasztó harangszóra azonnal tartsa magát az alábbiakban vázolt teendőkhöz, és mindaddig tartózkodjon az előírástól eltérőleg cselekedni, míg a nagyharang nem jelzi a gyakorlat befejezését.

1.) A légi veszélyt a nagyharangnak a sűrű és gyors félrevereése jelzi. A légiveszély megszűnt — jel — a nagyharanggal rendszeren való harangozás.

2.) Riadó esetén a nyugalom föltétlenül megörzendő, szabadban utcákban a csoportosulás kerülendő, mert a céltalan futkosás a bombánál is nagyobb kárt tehet. Térj nyugodtan otthonodban, az utca teljesen kiürítendő. A rendőrségnek büntetés terhe alatt engedelmességni kell!!!

3.) Bármilyen közlekedési eszközt használsz, azt azonnal hagyd el, a lovakat fogd ki, vezesd a legközelebbi udvarba, vagy kösd az utolsó fázhoz! Minden jármű az ut baloldalán hagyandó, a lámpák eloltandók, a fékek meghuzandók.

A boldogság siratása

Sietek a Nébó hegyére,
Mózes hív föl találkozóra,
Megégette
Homlokom a Jehova csókja.
Bús virágu fák alatt megyek,
Halál lesz e? ... vagy van még
[mentség?]

Eltöprengek:
Hol veszett el az Ujszövetség?

Szétszéledtek az apostolok,
Judás volt, aki asztalt bontott,
És azóta
Egymásra emelünk dorongot.

Nincsenek ma evangélisták,
Ketté szakadt a szív és hallgat,
Hová megyünk?
Hol lel a lélek nyugodalmat?

A szent öröme alázatát
Odadobják a kapzsiságnak,
És ácsolják
Keresztjét az Istenfiának.

Ha oly nagyon szép ez a világ, —
Mért fáj a szív és mért ég el?!
S miért sápad
A Krisztus jobboldalán Péter?

Nem mer illatozni a virág!
Kéjtől büzlök az ember arca,
Hová lett az
Úr köntösének a daragja?

A szívárványok ablakából
Mosolygások hiába hullnak,
Üres marad
Fehér szentsátora az Urnak.

De ki is merné elszenvedni
Szenvedéseit Saulusnak?
Az éhesek? ...
Hisz a Szentebédttől is futnak!

Vámszedők ülnek az utakon
S harácsolnak uzsora-vámost,
S már a Jók sem
Kaphatnak itten boldogságot!

Mi hát az élet? ... a föld hazug,
S délibábok a messi szirtek,
S nem merünk már
Neki vágni egy új megintnek ...

BARTHA ANDRÁS

Legények!

Nemsokára itt az Eucharisztikus Világkongresszus! Endrőd legényifjúsága is ott lesz! Százan fogunk felvonulni! Mivel a jelentkezők száma már majdnem eléri a százat, ne késedelmeskedjünk a jelentkezéssel! Száznál több nem jöhet! Az utazás oda-vissza szállással együtt 3-4 pengő! Jelentkezni lehet szombaton 7-9-ig az Egylet helyiségeiben.
FÖLFÖLDY B. legényegyleti vezető.

Legényegyleti halastó

A Kat. Legényegylet a tavasz folyamán halastavat létesít a sócsozugi holtkörösben.

A halastó célja, az endrői legényifjúság foglalkoztatása és segítése anyagi és kulturális téren.

Mivel az Egylet nincs birtokában a befektetéshez szükséges teljes összegnek, — azért az egyleti tagok szüleihez, rokonaihoz, ismerőseihez és az Egylet jóakaróihoz fordul támogatásért!

Nem koldulunk! Nem kell könyörödomány! Az egylet 50 filléres elismervényeket bocsájt ki, amelyekre kölcsönt kér. A bejött összegekről pontos kimutatást készítünk és azt később pénzben vagy halban visszafizetjük.

A halastó-kölcsön elszámolását és adminisztrálását Fölföldi Béla legényegyleti vezető, Lesniczky József, Bencze József, Kovács Máttyás, igazgató és Paróczai Gergely és Szabó Elek tanító Urak intézik.

Legényegylet.

Triduum

Endrőd hitbuzgalmi egyesületei kegyelemduis napokkal kezdték az ideai nagybőjtöt. A SZIV ujság országos hírű főszerkesztője jött el falunkba és tartott három napos lelki gyakorlatot a Jézus Szövetség és Társulat tagjainak, — valamint az iskolák szivgárdáinak. P. Zsiros Ferenc jézustársasági atya meggyőző, lelketrázó szép beszédei nemcsak a két egyesület tagjait, hanem a hívek százait is odavonzották az Ur szent oltárához. Ezer bűnbánó tisztult meg Jézus nagy szentségének, a szentgyónásnak kegyelmeitől és négy nap alatt 3000-en járultak az Oltáriszentségben élő Krisztushoz.

Reméljük, hogy lélekben újjászülött hittelvéreink szeretteiket, barátaikat, ismerőseiket is buzditani fogják, hogy a nagybőjt szent idején rátaláljanak a Jézuskoz vezető, lelkiüket megtisztító és megbékítő, vigasztaló utra. Lelkük rádióján fogadja be Jézus hívő szavát: „Jöjjetek hozzám mindnyájan, kik fáradtak és terhelte vagytok és én megnyihlek titeket.

A Jézus Szive Szövetség leánycsoportjába és a Jézus Szive Szövetség Férfi-ligájába már is megindultak a beiratkozások. Örömmel látjuk, hogy az intelligencia és a munkás-osztály tagjai kezdték a bevonulást. Reméljük, hogy az iparosok és kigazdák sem maradhatnak hátra!?

Egyesületi hírek

Március 20-án d. u. 4 órakor a Szent Ferenc III. rendjének tagjai, március 27-én d. u. 4 órakor az Oltáregyesület tagjai tartják havi ájtatosságukat a templomban.

A Jézus Szive Szövetség leánycsoportja havi összejövetelét március 31-én, d. u. 5 órakor tartja a polgári iskolában. Ugyanitt tartják összejövetelüket április 2-án d. u. fél 6 órakor a Férfi-liga tagjai is.

A Jézus Szive Szövetség „Nőcsoportja” március 27-én d. e. fél 9 órakor tartja összejövetelét szintén a polgári iskolában.

Külterületi szentmisék. Március 20-án a varjasi és polyákhalmi iskolában, március 27-én a csejti és öregkerti iskolában, április 3-án az öregkerti kápolnási iskolában tartunk szentmisét.

FIGYELEM! A nagybőjt két utolsó hetében a tanyai hívek szoktak nagyobb számban járulni a szentmisékhez. Kérjük azért a belterületi katolikus testvéreket, hogy kötelező husvétii szentgyónásukat — a nagy összetorlódás és várakozás elkerülése céljából — már a következő hetekben pontosan végezzék el! Engeszteljék a sok gyarlóságunkkal megkeserített Jézust szintén bűnbánatunkkal és vigyük otthonukba kegyelmeivel, áldásaival együtt!

Március 15-én d. e. 9 órakor ünnepélyes szentmisét mondunk és ezt követően hazafias ünnepséget rendezünk a hősök szobránál.

ELKÉSZÜLTEK az új templom ablakok. Örömmel közöljük, hogy az Eucharisztikus szentév emlékére tervezett négy színes templomablak megérkezett és pár napon belül gyönyörűen ékesíti szép templomunkat. Ezuttal közöljük a legutóbbi nyugtázásunk-óta befolyt adományok összegét: sirhelyváltás pénztárából 1937-ről 375., Harsányi László főjegyző 25., Jézus nevében-Dinya Imre 20-20, Perselyből 19.79, Zsigri Gusztáv gyűjtése (Mária-társulat) 15.76, I. 14, Timár Menyhért, Pin-

tér János, Vaszkó Máttyás 10-10, özv. Varju Istvánné, Dinya Antal, Borhát Máttyásné 5-5 pengő. További adományokat kérünk!

A Nemzeti Egység térhódítása Kondoros-tanyán

A Nemzeti Egység Párt Endrőd községi szervezete február hó 27-én Kondoros-tanyán propaganda gyűlést tartott. A gyűlésre dr. Blahó Dezső vármegyei szervezőtitkár, Rózsa Gyula, propagandatitkár és Csoma Gyula békéscsabai főtitkár jöttek le.

A gyűlést Kalmár Imre elnök nyitotta meg délelőtti 11 órakor. A Hangya Szövetkezet hatalmas nagyterme zsufolásig megtelt az érdeklődőkkel, akik a legnagyobb figyelemmel hallgatták meg a Nemzeti Egység szónokait.

Kalmár Imre elnök hatalmas megnyitó beszédében a tanyavilág helyzetét vázolta. Rámutatott azokra a szociális és gazdasági intézményekre, melyet a kormány a közel múltban éppen községünk és Kondoros-tanya érdekében kifejtett. Utak, jegyzői kirendeltség, kúta, piac, vásár, telefon, iskolák létesítésével valóságos kis faluvá tette Kondoros-tanyát. Van temploma, papja, orvosa, gyógyszertára, hamarjában kevés olyan kívánságuk lenn, amely mint szociális szükséglet sürgős megvalósítást kívánna.

A nagy érdeklődéssel hallgatott megnyitó beszéd után Csoma Gyula középiskolai tanár, propagandatitkár, hatalmas mindvégig lengűgöző előadásában ismertette a külpolitika legújabb eseményeit, rámutatva arra, hogy a világforrongás közepette mi a teendője a magyarságnak. Ismertette a kereskedelmi szerződéseket, amelyet a kormány igen kedvezően kötött. A magas termény és állatárak mind-mind a gazda édekeit, bár a fogyasztók kárára szolgálja. Nagy éljenzessel jutalmazott előadás után Rózsa Gyula propaganda titkár emlékedett szólásra. Előadásában a belpolitikai állapotokat ismertette és a Nemzeti Egység célkitűzéseit. Végül dr. Blahó Dezső, vármegyei szervező titkár beszédében a Nemzeti Egységben rejlő hatalmas erkölcsi erőre mutatott rá. A szervezkedés és az összetartás előnyeit fejtegette. Ismertette a kormány eddigi eredményeit és megvalósulás alatt lévő további célkitűzéseit. Kijelentette a vezetőtitkár, hogy nem kívánja a megjelentektől, hogy akik még nem tagjai a Nemzeti Egységnek, hogy azonnal lépjenek be, csak azt kéri, hogy gondolkozzanak és figyeljék a kormány ténykedését és aztán tegyék azt, amit józan eszük diktál. Végül Kovács Libor az endrői szervezet társelnöke arra hívta fel a megjelenteket, hogy hallják meg az idők szavát és tömörüljenek.

A beszédek elhangzása után újja szervezték a választmányt. Elnök: Hunya Ince, társelnök: Fülöp János, ügyvezető alelnök: Bencze József. Választmány: Ft. Timár Gyula rk. lelkész, Véha Lajos, Farkas György, Hegedüs Elek, Papp György, Hunya István, Iványi Imre, dr. Szentjóni Bartha János, dr. Gaál József, Timár Lajos, Timár Menyhért, Hunya Vilmos, Varju Tamás, Fülöp Imre, Hunya Lajos, Vitéz Harmati István, Dinya István, Véha Antal, Uhrin Károly, Pintér Imre, Uhrin A. István, ifj. Kalmár Imre. A választmány nyolc tagu intézőbizottságot alakított, akik elhatározták, hogy a választmányt még tíz taggal kibővítik.

Klinghammer László községi vezetőtitkár összetartásra, kitartásra, munkára buzdította a választmányt. Utána társasbéd volt, amelyen számos felszólalásban méltatták a Nemzeti Egység eszméit.

A mindenképpen jól sikerült kondoros-tanyai tagértekezlet résztvevői élénken tárgyalták egymás között, hogy a gyűlés sikere annál nagyobb jelentőségű, mert a vasárnapi gyűlés hírére megjelent a tanyavilágban a kerület országgyűlési képviselője és napokkal előre járt, kelt a tanyaiak között. Vasárnap is ott volt, bár a gyűlés színhelyén nem jelent meg. Bizonyára nem a nemzeti egység meghívására. Mégis olyan sokan gyűltek egybe és hallgatták nagy érdeklődéssel, megértéssel és fel-feltörő lelkesedéssel a szónokok előadásait, azt már legalább is az idők jelének kell tekintenünk.

Életfogytiglani fegyházra ítélték Hanyecz Vincét

A történet azzal kezdődik, hogy Hanyecz Lajos Endrőd községbeli gazdálkodó 1914-ben bevonult katonának. A harctéren értesült arról, hogy felesége második gyermeknek egy kisfiúnak adott életet. Multuk az évek és az apa csak akkor ismerhette meg a kis Vincét, amikor 1920-ban hazajött a hadifogságból. Idegenkedéssel, bizalmatlansággal kezdődött apa és fiú között az ismerkedés és a háborus gyerek miatt a szülők között is egyre mélyülő szakadék támadt. Hanyecz Lajosék családi élete napról-napra romlott, a férfi elkeseledésében ivásnak adta magát és egymást követték a visszatartó jelenetek. Hanyecz ütötte-verte feleségét, a gyereket, különösen a kisebbiket, Vincét. Egy alkalommal, amikor hazatért a mezőről, a közben férfit serdült Vince fogta ki a lovakat, hogy bevezesse az istállóba. Hanyecz ezuttal is ittas volt, durván rátámadt a fiúra, s vasvillát is ragadott, de a fiu kicsavarta a kezéből. A két férfi ezután egymásnak esett, vad dühvel verekedni kezdtek és végül a fiu megfojtotta apját.

A gyulai törvényszék előtt megtartott fő tárgyaláson Hanyecz Vince azzal védekezett, hogy csak önvédelemből támadt az apjára, a törvényszék azonban a bizonyítási eljárás lefolytatása után szándékos emberölés büntetében találta bűnösnek és 15 évi fegyházbüntetéssel sújtotta. A szegedi ítélőtábla Curry-tanácsa most tárgyalta a bejelentett fellebbezéseket és az elsőfoku ítélet megváltoztatásával az apagyilkos fiut életfogytiglani fegyházra ítélte. A semmisségi panaszok alapján a Kuria elé kerül az ügy, ott mondják ki az utolsó szót a „háborus gyerek” gyilkossági bűnperében.

Halálozás. A magyar katolikus egyházat és a politikai életet egyaránt nagy veszteség érte dr. Grieger Miklós apátplebános, országgyűlési képviselő elhunytával. Rendkívüli képességei, kivételes szónoki tehetsége, puritán élete, szociális gondolkodása nagy megbecsülést szereztek általánosan felt személyének még politikai felei táborában is. Darányi Kálmán miniszterelnök a kormány, Eckhardt Tibor a Kiszgáda-párt nevében fejezték ki részvétniket a Keresztény Gazdaságpárt elnökségének. Koporsóján *Ottó király* koszorúja hirdette nagy bánatát a magyar korona örökösének hűségese hűve elhunytá fölött.

Dr. Sorbán Jenő főbírákat újabb haláleset sújtotta. Sógora, csernefalvi Löffler László nyug. huszárörnagy, földbirtokos, számos hadiköltőtetés tulajdonosa — a halotti szentségek fölvétele után váratlanul elhunyt. Temetésén résztvett egykori tisztársa Kozma Miklós ny. belügyminiszter is, de elkísérték nagy számban a környék munkásai is, akiknek jótevő atyjuk volt. Endrőd népe őszinte részvételt osztozik főbírájának mély gyászában.

Uj törvényt kíván a nemzet érdeke és jövője: a magzatelhajtó banditák ellen. Mindenkit megdöbentett a szörnyű bűntény, amelyet dr. Schwartz Zoltán orvos és Baricza Pálné szülész nő követett el Giczi Mária elveszületett gyermeke ellen. Nap-nap után olvassuk az újságok rovataiban, hogy hol itt, hol ott tartóztatnak le kuruzslókat, bábákat, gyakrak orvosokat is, akik többször csekély „honorárium” ellenében koraszüléseket eszközölnék gyakran a szülőanyák életének árán is. A tény az, hogy élő, eleven emberbimbóról van szó akár 1, akár 5 vagy 9 hónapos a magzat anya szíve alatt. Alávaló pribék lelkiület kell hozzá, hogy ártatlan, védtelen emberpalántákat gyilkoljanak meg évenként tizezer számra — gondos előkészülettel, szándékos kiterveléssel és végrehajtással. A régi liberális korok alkotta törvény mentalitása nagyon enyhén kezeli a magzat-gyilkosságokat. Két, négy hat hónap, legfeljebb 1—2 esztendő sújtja azokat, akik részese a szörnyű gyilkosságban.

Szülői értekezlet március hó 13-án délután fél 4 órakor a polg. iskolában. A családi ház és az iskola közötti kapcsolat kimélyítését célzó értekezletre a tanári kar szeretettel hívja meg a szülőket.

A FRONTHARCOS SZÖVETSÉG helybeli csoportja működését megkezdte. Ideiglenes hivatalos helyisége Varju Fülöp vendéglőjének különszobája, ahol az első bajtársi összejövetel és azon. tul minden vasárnap d. u. 2 órától, f. hó 13-án lesz. Felhívja a vezetőség a bajtársakat, hogy az összejöveteleket látogassák, miután itt értesülhetnek minden front-ügyről és ugyancsak itt jelentkezzenek azok is a meghatározott időben, akik Károly-Csapatkereszt igazolványukat óhajlják megszerezni. A szükséges felvilágosításokat a szervező tiszt és a törzsvezető, (Pintér Lajos) adják meg, de az elnökségnek egy része minden összejövetelen jelen lesz.

Halálozás. Csókási Kristóf hosszúságos szenvedés után február hó 24-én, Csanádapácán elhunyt. Dr. Csókási Béla polg. isk. tanár édesatyját gyászolja az elhunytban. Fogadja őszinte részvétünket.

Műkedvelő előadás. Az Endrődi Levente Egyesület műkedvelői jól sikerült előadást rendeztek február hó 28-án a Népházban. Színrekerült a Huszárkisasszony című 3 felvonásos daljáték. Élvezetes, szép előadásban gyönyörködött a nézősereg.

Gazda-értekezlet Kondorostanyán.

A Nemzeti Egység Pártja helyi szervezete f. hó 13-án délelőtt 11 órakor a kondorostanyai Hangya Szövetkezetben gazdasági értekezletet tart. Csizmadia András, Mocsáry Dániel országgyűlési képviselők, dr. Papp Sándor a Nemzeti Egység Pártja országos központi titkára, dr. Blahó Dezső vármegyei főtitkár időszerű gazdasági kérdéseket tárgyalnak. A vendégeket 25 tagu párttag kíséri Kondorostanyára. Az értekezlet után disztribúció a Hangya Szövetkezetben.

Március 15 Endrődön

A helyi népművelési bizottság március 15-én — az ünnepélyes szentmise után — a Hősök emlékművénél rendez ünnepélyt a következő műsorral:

1. Irredenta induló. Éneklő a polg. isk. ifjusági énekkara.
2. Gulyás József: Mit kíván a magyar nemzet? Szavalja Timár Mihály polg. isk. II. oszt. tanuló.
3. Kuruc dalokat énekel az Iparos Dalkör.
4. Ünnepi beszédet mond Harsányi László főjegyző.
5. A polg. iskola ifjusági énekkara: a) Éneklő ifjuság. Kánon. b) Garibaldi-nóta.
6. Vitéz Rózsás József: Márciusi mese. Szavalja Hanyecz Irén polg. isk. IV. oszt. tanuló.
7. Szép vagy, gyönyörű vagy Magyarország. Éneklő az Iparos Dalkör.
8. Szavaltat.
9. Nemzeti Hiszekegy. Éneklő az Iparos Dalkör.

Vármegyénk népe a Főispán mellett!

Bizunk Darányi megértő jóindulatában!

Mult számunkban hírt adtunk arról a riasztó hírről, hogy Békésmegye közszeretben álló, pártatlanul népszerű főispánját: dr. vitéz Ricsóy-Uhlarik Bélát két dunántúli vármegye is szeretné megkapni főispánjául és „néhány illetéktelen egyén” felekezeti alapon és egy anyagi érdekeit féltő csoport gáncsoskodása és »suba-alatti» mozgolódása folytán — komoly helyeken is felmerült az áthelyezés terve.

Amire még nem volt példa a vármegyében, de még talán az országban sem, a vármegye egyszerű emberei, kiszgádák és munkások ezrei hivatalos sugalmazás nélkül, sőt minden mozgalom leintése dacára is önként húzták meg a vészharangot és elementáris erővel kitört sze-

retet és ragaszkodás viharos lelkesedésével állottak sorompóba az áthelyezés szörnyű, vármegyénk fejlődésére és lakosságának gazdasági, szociális haladására elképzelhetetlenül káros, balga terve ellen.

Orosházán, Gyomán, Gyulán erőteljes megmozdulások történtek, de elsőnek állott ki a barrikádra Endrőd népe, hogy 15000 lakosának erkölcsi és számbeli súlyával riadózt fujjon és megmozdulásra serkentse a vármegye összes faluját és népességét. Nem volt nehéz dolog. Mindenütt oly csodás együttérzéssel és komoly elszántsággal tárgyalták a rémhírt és annak esetleges bekövetkeztével reánk váró csapást, hogy a talpraállás hatalmas keretek és felemelő tónusban nyilvánult meg.

Hisszük, hogy az ország rendkívül nagyraértékelt miniszterelnöke: **dr. Darányi Kálmán** — nem mellőzi Békésvármegye egyetemes spontán kérését és respektálja a népbizalomnak e kivételes megnyilatkozását.

A Törvényhatóság február 28-i közgyűlésén többen a Főispán kérésére álltak el attól, hogy tárgyalják a kérdést és feliratban kérik a kormánytól főispánunk itt hagyását. A társadalmi egyesületek, közületek és testületek azonban okulva ebből nem kérdezték meg senkit, hanem tömörültek és frenetikus hangot adtak meggyőződésből fakadó szeretetüknek és ragaszkodásuknak.

Tény az, hogy a Nemzeti Egység Pártja főispánunkkal élén egy táborba tudja hozni a vármegye lakosságának nagy többségét, de elvesztése a kisebbségbe sülyedést jelentené! — Ezt nem akarjuk mi, de nem lehet célja a kormányknak sem!

A pártatlanul lelkes endrődi gyűlés teljes lefolyását közöljük azért, hogy a jövő nemzedék is lássa a szép példát a magyar együttérzés, hála és bensőséges tekintély-tisztelet lélektrázó megnyilatkozásából.

J e g y z ő k ö n y v
készült Endrődön 1938. február hó 21 napján az endrődi összes társadalmi egyesületek és körök alkalmi szövetségi gyűlésén.

Csernus Mihály apát-plebános, mint az alkalmi szövetségi gyűlés felkért elnöke, a gyűlést megnyitja a járási Főszolgabíró és a megjelentek üdvözlése után a jegyzőkönyv vezetésére Klinghammer László igazgató tanítót, hitelesítésére pedig Kovács Lihor és Papp János urakat kéri fel. Annak kijelentése után, hogy az elnökséget, melyre felkérték, nagy örömmel vállalja, megállapítja apát-plebános, hogy a jelenlevők összeírását beszüntette, mert az érdeklődők folyamatos szaporodásával a gyűlés megtartását késleltetni nem akarta és hogy a már névszerint felsoroltakkal együtt háromszázra tehető a megjelentek száma.

Megnyitó beszédében ismertette a tárgyat, amelynek elhatározása céljából hivatott össze a mai értekezlet. Ujságcikk nyomán országszerte hallatszik a „rémhír”, hogy nagyra-becsült és általánosan szeretett Főispánunkat: vitéz dr. Ricsóy-Uhlarik Bélát (óriási eljenzés), a kormányhatalom Somogy, sőt egyesek szerint Baranya vármegye főispánjává óhajta kinevezni, illetve áthelyezni. Féltálatos politikai körökben azzal indokolják a várható eseményt, hogy Főispánunk kivételes képességei, mindenkit lebilincselő modora, hogy Somogy vármegye zaklatott társadalmi és politikai helyzetét egyensúlyba hozza. Az újságcikk szerint azonban néhány békésmegyei nagybirtokos próbált panaszt emelni Darányi

Önagyméltóságánál azért, hogy a Főispán tulzot szociális gondoskodása s a németországi munkás kiállítás nehézségeket okoz a nagy uradalmaknak az évi munkásszükséglet szegődletését és biztosítását illetőleg, másrészt tetemes többletkiadást is jelent, mert a munkásság ma már nem szerződik az előző évek illetményei alapján. Arról is regélnék, hogy magas egyházi és politikai tényezők szemében már régóta szálka Főispánunk katolikus volta s ezek is készséggel segítenék elő áthelyezését.

Bennünket csak annyi érdekel ebből, hogy a mi népszerező, megyénkért, községünkért fáradhatatlanul dolgozó, mindenkit megbecsülő és mindenkiben a magyar testvért látó Főispánunkat kicsinyes érdekek, elfogult felekezeti aknamunkák, antiszociális felfogások, időnk elszakítani és elragadni szeretnék.

Mi a Főispánban megtanultuk becsülni a kormányzat méltó politika reprezentánsát, a nemzeti egység és összefogás lelkes apostolát, a vármegye gazdasági érdekeinek odaadó támogatóját s a hazafiasan gondolkodó keresztény magyar munkás jótevő édesatyját. (Leikes eljenzés)

Az ő ideje a béke, az egymásra-találás, a testvéri megértés és támogatás korszakát jelenti a vármegyében. Ezért féljük és ezért nem akarjuk átengedni Főispánunkat más főispánok is, akik sem az államhatalom tekintélye, sem személyi kiválóságuk, sem más társadalmi előnyeik révén nem segítették a felekezeti, nemzetiségileg gazdaságilag tagolt és széthúzó vármegyénket ahhoz, hogy a rendet, a békét és a fejlődést biztosítani tudták volna. De mindezeket létrehozta Uhlarik Főispán érző magyar szíve, keresztény erkölcsi és szociális gondolkozása.

Endrőd népe két héttel ezelőtt rajongó szeretettel vette körül a Főispánt, természetes tehát, hogy amikor a remélhetőleg kósza hírek eljutottak hozzánk, elsőnek hallatja szavát és a töle telhető megteszi a vármegye nagy veszteségének elhárítása érdekében.

Ezek után felkérte elnököl apát-plebános Kalmár Károlyt, a kat. Kiszgádakör elnökét, hogy előzetes jelentkezése alapján a tárgyhöz hozzászóljon.

Kalmár Károly bejelenti, hogy a megnyitó beszéd világosan vázolta az értekezlet összehívását sürgető tárgyat. Azt tehát ismertetni nem kívánja, hanem határozati javaslatot terjeszt be és kéri ahhoz a jelenlevő egyesületek részéről a hozzászólásokat. A határozati javaslatot a következőkben ismerteti:

„A mai gyűlésen jelenlevő endrődi összes társadalmi egyesületek és körök Endrőd község egész közönségének képviseletében politikai pártállásra, rend és rangkülömbögre való tekintet nélkül a legteljesebb egyetértéssel ad kifejezést mélyszéges megdöbbenésének azok felett az újságokban megjelent és közszájon forgó kósza hírek felett, melyek nagyra-becsült és közszeretben álló Főispánunknak, vitéz dr. Ricsóy-Uhlarik Béla Urnak közeli távozásáról, illetve áthelyezésével vannak kapcsolatban.

Nem tudja elfojtani Endrőd község közönsége, hogy kifejezést ne adjon annak a felháborodásának is, mely az endrődiek szívét és lelkét kivétel nélkül elöntötte akkor, amikor a már említett újság és szóbeli hírek ennek az eltávozásnak főokát abban jelölik meg, hogy Főispán

Uruk Öméltsága a vármegyei mezőgazdasági és földmunkásság helyzetének a szociális gondolkodás útján való jobbrafordulásáért küzdött és küzd állandóan és hogy ezen a téren vármegyénkben még soha nem tapasztalt eredményeket ért el.

Megdöbbenünk azért, mert a hívek és azoknak indokolása súlyos következtetéseket von maga után azok iránt, kik saját önös érdekeiket félve, vagy hatalmi vágyuk kielégítését kívánva kifogásolni merészelték Főispánunk áldásos elismeréstől kísért közérdekű társadalmi és politikai működését. Elképzelhetetlennek tartjuk, hogy Főispánunk áthelyezése még csak látszatra is tápot adjon e híreszteléseknek, mert a vármegye népe azt követelkezethetné, hogy ezzel a magas Kormány saját szociális politikáját dezavualná. Mi ugyanis szívvel-lélekkel meg vagyunk győződve arról, hogy Főispán Uruk Öméltsága soha sem lépte túl azokat a határokat, melyeket részére a kormányhatalom megszabott.

Az áthelyezés egyik indoka állítólag az is, hogy Főispán Uruk a németországi munkás akciónak mintegy kizárólagos kezdeményezője és intézője lenne, holott tudomás van Endrőd község népének arról, hogy ez az akció az ország több részére kiterjed és hogy azt a M. Kir. Földművelésügyi Minisztérium irányítja és intézi. Teljesen alaptalan aggodalom az, hogy ez a kisebb mérvű munkáskihelyezés a hazai gazdaságok üzemi zavarokat okozna, mert köztudomás szerinti és bizonyíthatólag magában Endrőd községben évenként cca 3000-re tehető azoknak a mg. és földmunkásoknak a száma, akik a község és nagyrészt a vármegye határain túl, messze vidéken nyernék évről-évre alkalmazást és munkát. Alapítván az a hír is, hogy a németországi munkáskihelyezés a hazai munkabérek aránytalanul növelte volna, miután annak a csekély béremelésnek, amely a múlt és folyó évben érdekelt munkásainknál beállott — önként be kellett következnie a kedvezőbb értékesítési viszonyok miatt. Ez a kifogás akkor, amikor az ipari munkásság csaknem minden rétegének munkabére már régen előnyösen meg lett állapítva, igazán szomorú és lesújtó fényt vet Főispán Uruk Öméltsága ellen megindított akció vezetőinek mentalitására, mert ilyen indokolás azt jelenti, hogy ha a magyar mezei és földmunkásnak nincs joga a gazdasági élet szükségleteihez és emberi méltóságához mérten arányos munkabéremelésre.

Jelenti ez az akció azt, hogy a vármegyénkben több mint 50 év óta vajudó és állandóan súlyos munkásprobléma a kívánt megoldáshoz sohasem fog eljutni, mert amikor akad egy tisztánlátó, szociális érzékkel megáldott Főispán, aki csodálatos politikai megérzéssel és megértéssel a vármegyében lévő óriási számú munkásságot, bölcs intézkedéseivel lenyűgözi, a vármegyénket súlytott s évekig tartó rettenetes inaséget intézményesen levezette, a hatalmas munkástömegeket a háttérbe állította és bekapcsolta a nemzeti alkotó munkába, — akkor a már említett kicsinyes és valótlán ráfogásokkal igyekeznek nagyszerű munkáját gátolni csupán azért, mert az idő más oldalról eltoldódásokat teremtett a panaszosokat közelről érintő anyagi vonatkozásokban. *Elfelejtették — ugylátszik — ezek a panaszosok az Achim András és Mezőfy Vilmos-féle veszedelmes időket és agitációkat! Elfelejtik, hogy azóta is évről-évre visszatérő nagy*

seb volt a munkáskérdés a vármegyében és hogy ennek a betegségnek ezideig nem akadt orvosa.

Elfelejtik a vármegye másik nagy betegségét, annak felekezeti széttagoltságát és mesterségesen szított érzékenységét, a pánszláv eszmék termelő talaját, mely 60—70 esztendő óta ette-morzsolta ennek a vármegyének politikai és társadalmi nyugalmát.

Ezeknek a betegségeknek — álljuk ezt anélkül, hogy az elődöket vádolni akarnók — az első és igazi szakorvosa jelenlegi Főispán Uruk Öméltsága (óriási éljenzés), aki szeretetteljes modorával, minden panasz meghallgatásával, bámulatreméltó bölcsességével, minden erőszak alkalmazásának mellőzésével, de mindenkor tapintatosan alkalmazott erélyével magához és az általa képviselt kormányzathoz, a nemzeti alkotó munkálathoz láncolta Békésvármegye lakosságának túlnyomó többségét és a lelkeket, kedélyeket megnyugtatta, lecsillapította olyan eredménnyel, hogy a vármegye ez irányú közállapota ma mindnyájunk öröme a legkielégítőbb.

Mi endrődiek mindezeket nem tudjuk elfelejteni, mert mi különösen éreztük azokat a hatásokat, melyek Főispán Uruk tevékenysége folytán rajtuk bekövetkeztek. Éppen ezért őszinte felháborodásunkat jogosnak ítéljük, mert Főispán Uruk áthelyezésével megbontani látjuk azt az értékes és legerősebb tartóoszlopot, melyen Endrőd község, de az egész vármegye társadalmának politikai, lelki és társadalmi békéje, nyugópontra hozott és kiegyenlített élete nyugszik. Ugy éreztük, hogy távozása pótolhatatlan veszteséget és felbecsülhetetlen kárt fog okozni, mert amint Öméltsága — több mint félszázados bizonytalanság után — megteremtett és megalkotott, az könnyen, vagy véletlenül is semmivé válhatik, vagy legalább is lesüllyed egy a mainál sokkal rosszabb és veszedelmesebb állapotba. Miután lehetetlennek tartjuk és hisszük, hogy a magas Kormány és az őt támogató pártok által hirdetett szociális gondoskodás politikájának keresztülvételében közeget akadályozni akarja, annak a véleménynek vagyunk bátrak kifejezési adni, hogy ezek a szóban forgó hírek — ha nem valótlanak —, de legalább is tévedésen alapulnak és rettenetesen tévednek azok is, akik Főispánunk áldásos tevékenységét ilyen eszközökkel megbénítani, vagy éppen teljesen meggátolni igyekeznek.

Endrőd község közönsége mindezek után a legnagyobb határozottsággal elítéli és visszautasítja azokat a vádakot, melyek a kósza hírek szerint Főispán Uruk ellen emeltettek és Öméltsága iránt változatlan, őszinte bizalmának, — rajongó szeretetének és ragaszkodásának, — végtelen nagy megbecsülésének ad kifejezést azzal a kéréssel, hogy a harcban — ha ilyen indul ellene — kemény fővel és nyitott mellel küzdjön, mert háta mögött áll egy mindenre kész és elszánt nagytömeg:

Békésvármegye nagyközönsége, közte Endrőd is 15.000 lakosával!!!

Hodoló mély tisztelettel kéri fel a mai szövetségi gyűlés

a Miniszterelnök Ur és Belügyminiszter Ur Ömagyméltóságát, hogy részletesen indokolt kérelmüket maghallgatni s ehez képest

vitéz dr. RICOY-UHLARIK BÉLA f ő i s p á n u r a t

jelenlegi állásában a vármegye üdvére és javára meghagyni kegyeskedjenek!

A nagy lelkesedéssel és éljenzéssel fogadott határozati javaslatához Kovács Libor gazda jelentkezett először is szólásra.

Az endrődi gazdaközönség megbizásából lelkes szavakban jelenti be csatlakozását az előterjesztett határozati javaslatához. Küzdelmes évtizedek után jelenlegi Főispán Uruk működése hozta meg a nyugalmat, a békét és a viszonylagos megelégedést egy politikai, mint gazdasági és társadalmi téren. Felemlíti azokat a fáradozásokat, melyeket Főispán Uruk a gazdaközönség jogos érdekeinek megvédése, a szikjavítási akció, a háziipar terén elősegítette. A javaslatot teljes egészében magáévá teszi és a kisgazda társadalom nevében azt fűzi hozzá, hogy Endrőd község népe a harcban, ha kell, nemcsak háttérbe, hanem melléje, sőt elébe fog állani!

A lelkesen megéljenzett hozzászólás után Kovács Ferenc ipartestületi elnök kért szót.

„Az endrődi iparosság — mondotta ipartestületi elnök — megdöbbenéssel vette azt a hírt, hogy a vármegye szerelést Főispánját egy másik vármegye vezetésével bizza meg a kormányt, amikor ezt a hírt iparosságunk meghallotta, minden felhívás nélkül, szinte parancsolólag, követelte a testület vezetésétől, hogy keressen érintkezést a többi társadalmi egyesületekkel aziránt, hogy ez a hír ne váljon valóra.

Az endrődi ipartestület Főispán Uruk Öméltságának köszönheti önállóságát. Ezzel a cselekedetével a több, mint 300 önálló iparos háliját örökre kiérdemelte. Az ő megértő szeretete biztosítja számunkra azt a megértő és harmonikus együttműködést a társadalom többi rétegeivel is, ami nélkül nemzeti és egységes szellemi munkát végezni nem lehet. Az oly szépen megindult gazdasági javulásnak és a társadalmi béke igazi megteremtőjének és annak leltéményesét látjuk Főispán Uruk személyében.

Hiszük, hogy a Kormány méltányolja azokat a megszívlelésre méltó okokat, amelyek Főispán Uruk Öméltságának vármegyénk élén való maradását számunkra továbbra is szükségessé teszik. Adja Isten, hogy úgy legyen“!

Ezután az endrődi munkásság nevében Cserenyecz Elek öregszőlősi munkásköri elnök kért szót:

„A munkásság is hasonló megdöbbenéssel vette Főispán Uruknek más megyébe való áthelyezéséről szóló hírt. Az endrődi munkásság készséges hódolattal és tisztelettel ragaszkodik szociálisan gondolkozó Főispánjához, aki nem hangzatos jelszavakkal, hanem tettekkel és cselekedetekkel adta állandóan tanujelét, hogy ő a munkásság érdekeinek igazságos és szociális védelmezője. A vármegye területén munkásfelesleg van és csak örülni tudunk, hogy ebből a feleslegből Németországba is mehetnek ki munkások, ahol becsületes ellátásban részesülnek és keresetük javarészt hazahozhatják.

Nem felejt el a munkásság Főispán Ur szavát, hogy a munkás „méltó az ő bérére.“ A Főispán Ur ezt tartotta szemelőtt és minden alkalmat megragadott, hogy a sokat szenvedett munkásokon segítsen. Mi, endrődi munkások hódoló, mély tisztelettel kérjük az illetékeseket, hogy hassanak oda, hogy a Főispán Ur Öméltsága továbbra is a megye élén maradjon s maradjon szociálisan gondoskodó atyja a megpróbált sorsu, sokat szenvedett, nemzethű magyar békésmegyei munkásságnak. Isten éltesse a Főispán Urat!

A nagy lelkesedéssel meghallgatott hozzászólás után elnök megkérdezte, van-e még valakinek hozzászólása.

Dr. Sorbán Jenő Főszolgabíró mondott köszönetet az endrődi nép sok ezreit magabafoglaló egyesületek képviselőinek nagyszerű és felemelő magatartásáért. Ahol így tudják értékelni a közérdekű munkát és a magyar fajszereitől, igazi kereszténységtől átitatott szociális gondolkodást, — ott dolgozni, alkotni kedves és buzdító feladat. Szíve egész melegevel csatlakozik Endrőd társadalmi egyesületeinek pompásan összecsendülő állásfoglalásához, mert átérzi és nyíltan kijelenti, hogy a gyomai járás mai békés társadalmi rendjének és haladásának fejlődését Főispán Ur megértő felfogása és alkotó ereje nélkül biztosítani nem tudná. Örömet fokozza az a körülmény, hogy járása közönségének jutott először eszébe megnyilatkozni a Főispán Ur iránti hűség és szeretet elementáris kifejezésre jutásával.

Végül Csernus Mihály elnök összegezte a felszólalásokat. Háláját és köszönetét tolmácsolta dr. Sorbán Jenő Főszolgabírónak a járás népével együttérző szeretetteljes magatartásáért. Büszkeséggel tekint a falu népének képviselőire, akik átérzvéen a híres igéket: „csak törpe nemzet nem becsüli nagyjait“, — méltóknak mutatkoztak arra, hogy szavukat meghallják fenn. A Főispán-csere a vármegyére kimondhatatlan veszteség volna. Arról is tud, hogy Főispán Ur mindent féréteve, hivatást lát itteni főispánságában és itt kíván maradni. A vármegyében szabad levegő van. Itt mindenki előtt nyitva áll a Főispánnak nemcsak az ajtaja, de a szíve is. Ezért tartunk ki mellette a végtelenségig. Erős meggyőződésének ad kifejezést, hogy Miniszterelnök Ur Ömagyméltósága meghallgassa Békésvármegye népének jajtákiáltását és meghagyja nekünk azt a férfit, aki szociális érzékével, fajszereitével, bölcs munkaprogramjával éppen a mai kormányzat politikai erejét és irányát szilárdította meg a furcsa összetételű és könnyen szétágazó vármegyében.

Indítványozza végül, hogy a határozati javaslat és az értekezlet lefolyásáról készült jegyzőkönyvet terjesszük fel a Miniszterelnök, Belügyminiszter Urak Ömagyméltóságaihoz a Nemzeti Egység pártelnökségéhez és Főispán Ur Öméltságához.

Az értekezlet egyhangú lelkesedéssel kimondotta, hogy a határozati javaslatot minden módosítás nélkül egyhangulag elfogadja és a jegyzőkönyvet elnök által megjelölt helyekre haladéktalanul felterjeszteni rendeli.

Elnöklő apátplebános ezután az értekezletet bezárta.

K. m. f.

Csernus Mihály Klinghammer László elnök. jegyző.

Hitelesítjük:

Kovács Libor, Papp János.

Az endrődi Zöldkereszt Actió tevékenykedése

A Belügyminiszter Úr 172.000/936 sz. rendeletével alakult Zöldkereszt (u. n. egri norma) a múlt évben is szép sikerrel dolgozott a nyomor enyhítésén. Működésére a következő adatok szolgálnak felvilágosításul:

Állandó havisegélyben részesített: 1936 évben 72 személyt, 1937-ben 86 személyt. Alkalmi segélyt adott cca 150 esetben. Karácsonykor és Husvétkor az Egyház segítő-egyletével együtt a Zöldkereszt végezte a ruhasegélyezést. Ruhasegélyben mindig a sokgyermekes szegény szülők gyermekeit részesítettük.

Bevétel volt készpénzben 2452 P 14 fillér.

Természetbeniek ellenértéke: 1936 évben 1224 P 14 fillér, 1937 évben 1283 P 18 fill. összesen 2507 P 32 fill.

A bevételek részben a kivetett legkisebb adományok befizetéséből származtak, részben egyesek nagyobb adományából, ilyenek voltak:

A Főispán Úr ruhaanyag, cipő és élelem adománya, Tantestület és Papság, községi tisztviselők pénz-adománya, Endrődi Ker. Rt. és Endrőd-Gyomai Takarékpénztár Rt. adománya. A kisebb adományok közlését a jövő számunkban kezdjük meg.

1937. VIII. hó 1-étől tovább folyt a segélyezés a régi megállapítás szerint december hó 1-ig, amikor az állandó havi segélyeseket újból állapította meg a szegényügyi bizottság. Most havisegélyben részesül: 66 személy. Vidéki ellátás havi 12 kg. liszt és 1.60 kg. szalonnából áll. Kenyér segélyt azok kapják, akik nem tudják megsütni a lisztjüket.

1937. évben karácsonyi segélyben részesült 281 személy, ebből élelem segélyes 81 személy, 200 pedig iskolás gyermek volt, akik ruha és cipő segélyt kaptak. Karácsonyi segélyben az részesült, aki az ingyerszolgálat szerint már 1938. jan. 1-én ellátatlan és legalább három tizenkétéven aluli gyermeke van. Segélyezést pedig a következőképpen állapította meg a Szegényügyi Bizottság: Egy családra: 4 kg. liszt, 4 kg. burgonya, 1/2 kg. köles minden gyermek után, azonkívül 1 vagy két kg. bab, vagy borsó. A háromnál több gyermekes családok pár kg. segéllyel többet kaptak.

Az újabb adakozás beszédese most folyik. A Szegényügyi Bizottság ezúton is felhívja azokat, akik még nem fizették be a rájuk kivetett buza- vagy pénz-adományt, hogy most már haldéktalanul fizessék. Az élet sorsüldözöttjei napról napra jönnek hozzánk, de kérésüknek csak úgy tudunk eleget tenni, ha a község társadalma is hozzájárul munkánkhoz. A nyomorultak, az árvák segélyért esedező könnyes sikoltása nem szabad, hogy visszhang nélkül maradjon azoknál, akiknek Isten földi javakat adott.

Közgazdasági rövid hírek

Veszedelemes kártevője és nagy ellensége borsó- és lencsetermésünknek a zsiszik. A két különböző és igen tápláló hüvelyesféle fogyasztása az utóbbi időben azért csökkent nagy mértékben, mert a borsó és lencse is erősen zsiszikes. A háziasszony nem szívesen vásárolja az olyan borsót vagy lencsét, amely sok lyukas szemel tartalmaz, de óvatos a vásárlással a külföld is, sőt nemcsak óvatos, hanem tartózkodó is. Kivitelünket máris erősen veszélyezteli a borsó és a lencse zsiszikessége. A német egészségügyi hatóságok ujabban csak olyan lencsét engednek forgalomba hozni, amely legfeljebb egy százalékban tartalmaz zsiszikes, megrágott, illetve kirágott üres szemeket. Eddig Németország volt lencsetermésünk legnagyobb felvevő piaca. A német piac évenként 40-50 ezer mázsa magyar lencsét vásárolt. A német rendelkezés rendkívül veszedelemes a magyar lencse értékesítése szempontjából. Sok baj van a borsó értékesítésével is. Az igényesebb országokba gyengén zsiszikes borsót sem lehet exportálni. Ha tehát ezen a téren nem történik megfelelő gondoskodás és intézkedés, borsó- és lencsetermésünket csak rendkívül nyomott áron, állati takarmány céljaira tudjuk majd értékesíteni. Kétségtelen, hogy a zsiszik nekezen irtható, de módot kell keresni, hogy borsó- és lencsetermésünket ettől a veszedelemes és nagy károkat okozó kártevőtől távolartsuk.

A Központi Statisztikai Hivatal közzétette az ez év január havi külkereskedelmi adatokat, amelyek szerint kiviteli többletünk 15.8 millió pengő volt. — **Megszigorították** az exportált vágómarhák minőségi ellenőrzését. A Külkereskedelmi Hivatal intézkedésére február 15-től Bécsbe kizárólag füljeggyel ellátott elsőrendű minőségű szarvasmarhák szállíthatók. — **Németországnak** 5000 darab sertést szállítunk. — **Változatlanok** a világgia gabonaárak. — Az idej pulykakampányban angol viszonylatban 343 vagon pulykát szállítottunk a múlt évi 247 vagonnal szemben. — **Közel 200 vagon** vöröshagymát és burgonyát exportáltunk az elmúlt héten. — **Tojásexport** német, osztrák és angol viszonylatban megindult. — **A növekvő** tojásárakat egyenlőre jó áron felveszi az angol piac. — **Az Országos Magyar Iparművészeti Társulat** jelentése szerint 1937-ben 6.4 millió pengő volt a háziipari cikkek kiviteli értéke, ami az előző évvel szemben 28% emelkedést jelent. — **Emelkedett** Magyarország borkivitele Csehszlovákiába. — **A berlini** magyar-német gazdasági tárgyalások eredményeként ismét több ipari cikk átvételére köteleztük magunkat, amivel szemben főleg a borszállításunkat növeltük, de megnagyobbodott a vaj, tojás, méz, sajt stb. élelmiszeri cikk kerete is. — **Donner** miniszteri tanácsos londoni exporttárgyalásai lehetővé fogják tenni ipari kivitelünk fokozását. — **A Külkereskedelmi Hivatal** lehetővé tesz 500 vagon rozsnek Csehszlovákiába történő kivitelét. — **Német-**

országi tojásexport kontingensét 300 vagonra emelték. — **Liszt** kivitelünk a gazdasági év első felében összesen 314.910 q volt. Ez természetesen csak csekély hányada a gazdasági év folyamán kivitelre váró mennyiségnek. — **A legnagyobb** magyar kiviteli tétel Lengyelországba a tökmag. — **Növekszik** Magyarország tojás kivitele Angliába. — **Hir** szerint Lengyelországgal sikerült megfelelő ármegállapítást létesíteni, aminek alapján 50.000 q tengeri szállítású Lengyelországba. — **Másfél** millió pengővel növekedett az elmúlt évi szesz kivitel. — **Bécsben** kifogásolják a magyar sertések minőségét. — **Aláírták** a magyar-belga kontingensmegállapodást. — **Tárgyalások** vannak folyamatban az Olaszországba való sózott szalonna szállításokról.

Legkisebb napszámber megállapítás

Az adonyi járás munkabér megállapító bizottsága 1938. február 18-án tartott ülésén foglalkozott a napszámber megállapításával és a járás területére érvényes legkisebb napszámberet a következőképpen állapította meg:

	I. csop.	II. csop.	III. csop.
március 1-31-ig	1.40	1.20	0.65
április 1-30-ig	1.60	1.40	0.75
május 1-31-ig	1.90	1.60	0.85
június 1-30-ig	2.20	1.70	0.95
július 1-31-ig	2.50	1.80	1.15
augusztus 1-31-ig	2.20	1.70	0.95
szept. 1-30-ig	2.—	1.50	0.85
október 1-31-ig	1.90	1.50	0.75
november 1-30-ig	1.50	1.30	0.65
december 1-31-ig	1.30	1.10	0.65

A csoport beosztás a következő: I. csoportba a 18-60 év közötti teljes munkabírásu férfiak (kaszás, zsákoló), II. csoportba a 15-60 év közötti nem teljes munkabírásu férfiak és a nők, III. csoportba a 12-15 év közötti mindkét nemű gyermekek tartoznak. Fenti napszámberet 1938. március 1-től 1938. december 31-ig bírnak joghatállyal, mint a legkisebb napszámberrel. Munkaidő napfelkeltétől napnyugtáig tart a szokásban lévő pihenőkkel megszakítva. Fenti napszámberet nem vonatkoznak kaszálás, szénkénegezés, permetezés, napszámberbe vállalt aratás, kubikos és földmunkákra, melyekért 20%-kal magasabb napszámber fizetendő.

Gabona- és állatárak

A napokban megindult a kivitel Svájcba, ami a belföldi forgalmat megelénkítette. A 80 kilós tiszavidéki búzáért 21.20-21.45 fillért fizettek. Az árpa 16-16.50, a zab 16—, a tengeri 12.70-es áron kelt.

A sertésvásárról szilárd irányzatot jelentettek. Prima szedettsertésekért (fiatal 130 kilón felül) 104-106, 110-120 kilós fiatal hizókért 101-103 fillért adtak a ferencvárosi sertésvásáron.

VÁSÁROK. A gyomai tavaszi vásár igen lányhának bizonyult. Nagy felhajlás volt, de az idegen vevők gyéren voltak. Oka ennek az volt, hogy a gyomai vásárral egybeesett az orosházi vásár is, ahová pedig szívesebben mennek a nagy vásárlók.

HIRDETÉSEK

ENDRÖD-GYOMAI
TAKARÉKPÉNZTÁR R.-T.
ENDRÖD

Fiókinzet: Gyoma. Tel.: Endrőd 2.

Folyósít rövidlejáratu mezőgazdasági kölcsönöket. Elfogad felmondás nélküli betéteket a legmagasabb kamattal.

Népházi Szövetkezetben kitűnő friss árukat olcsón kap.

Akár
ÉKSZERT!

Akár
ÓRÁT!

KLEIN-órák

MINDIG JÓT AD!

Szemüvegek díszárgyak.

Javítások felelősség mellett

Schwarcz-ház.

— Hirschl rőfös mellett.

Az Endrőd-Gyomai Takarékpénztár R.-T. mindenféle gabonaneműt magas piaci áron **Vásárol!**

ÓRÁT,
ékszer,
díszárgyak,
szemüveget

feltűnő

OLCSÓ

ÁRON

árusítok!

Szakszerű óra és ékszerjavítás felelősség mellett

Gruber Mártonné

órák és ékszerész.

(Gyuricza-ház)

A Katolikus Népszövetség Temetkezési Segítőpénztára

utján mindenki könnyíthet az elhalálozás miatt jelentkező gondon, megnyugvást szerezhet magának és családjának.

Iratkozzék be tagul

Tagfelvétel és a díjak befizetése az Endrőd — Gyomai Takarékpénztár Rt.-nél Endrődön. Tag lehet minden 14-65 év közötti egyén.

Orvosi vizsgálat nincsen!

Legkisebb havidíj 50 f.

„Az Egyházmegyei Hatóság 1238/1934 sz. engedélyével.”

Szerkesztésért és kiadásért felelős: **WALTHIER GYÖRGY**

Főmunkatárs:

CSERNUS MIHÁLY

Kongorácz János könyvnyomdája Törökszentmiklós. Telefon 21.